

Література:

1. The Growth Report. Strategies for Sustained Growth and Inclusive Development, 2008. The International Bank for Reconstruction and Development / The World Bank URL : https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/6507/449860PUB0Box3101OFFICIAL0USE0ONLY1.pdf?sequence=1&isAllowed=y/Growth_Commission_Final_Report_English.pdf.
2. Продиус О. І. Інклюзивні інновації в контексті соціальної відповідальності підприємства. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2017. Вип. 2, ч. 2. С. 84–88. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/14_2_2017ua/19.pdf.
3. World Economic Forum. The Inclusive Development Index 2017–2018. URL: <https://www.weforum.org/reports/> (дата звернення: 11.11.2019 р.).
4. Статистичний збірник «Бюджет України за 2018 рік» / Міністерство фінансів України. К., 2019. 309 с. URL: [https://mof.gov.ua/storage/files/Budget%20of%20Ukraine%202018%20\(for%20website\).pdf](https://mof.gov.ua/storage/files/Budget%20of%20Ukraine%202018%20(for%20website).pdf).
5. Видатки на освіту. Середня освіта: масив даних. Міністерство фінансів України, 2019. URL: <https://www.mof.gov.ua/uk/the-reform-of-education> (дата звернення: 11.11.2019 р.).
6. Видатки на освіту. Вища освіта: масив даних. Міністерство фінансів України, 2019. URL: <https://www.mof.gov.ua/uk/the-reform-of-education> (дата звернення: 11.11.2019 р.).
7. Лободіна З. М. Технології бюджетування: реалії та перспективи вдосконалення. *Економіка. Фінанси. Право*. 2018. № 6/4. С. 27 – 32.

Максимець Оріся Олегівна
секретар Берестечківської міської ради

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СПРОМОЖНОСТІ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД – ПРІОРИТЕТ БЮДЖЕТНОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ

Місцеве самоврядування є рушійною силою розвитку регіонів України. Бюджетна децентралізація влади як складова державної політики регіонального розвитку є однією з визначальних у порядку денному реформ в Україні. Вона створила підґрунтя для укорінення кардинальних

інституційних перетворень, підвищення якості життя громадян і має велике значення для продовження секторальних реформ. Завдяки створенню нової системи розподілу владних повноважень між центральними та місцевими органами влади в Україні сьогодні фактично формується нова система відносин між різними гілками влади та новий баланс стримувань і противаг [1].

Вивчення проблем розвитку територіальних громад сьогодні неможливе без дослідження фінансової спроможності, певний рівень якої є, насамперед, результатом бюджетного та податкового реформування, що відбувається в Україні з 2014 року. Так, при формуванні перспективної ОТГ важливим є попередній розрахунок її фінансової спроможності, який дасть змогу оцінити переваги та ризики об'єднання.

За умови нового перерозподілу публічних фінансів між рівнями влади в результаті реформи бюджетної децентралізації для забезпечення потреб територіальних громад, зокрема ОТГ, можуть бути використані фінансові ресурси різних економічних агентів, зокрема, місцевих та центральних органів влади, приватних суб'єктів господарювання, фінансових установ та неурядових організацій, а також іноземних держав та міжнародних фінансових організацій (табл.1.) [2].

Таблиця 1

Ресурси об'єднаних територіальних громад за умови нового перерозподілу публічних фінансів між рівнями влади

Податки	Збори та платежі	Інші доходи
1) 60% ПДФО (головний податок, завдяки якому власні доходи в ОТГ зросли в 2–2,5 рази);	1) державне мито;	1) різноманітні трансферти (базова дотація, освітня і медична субвенції, капітальні трансферти) – найбільший інтерес для ОТГ;
2) 25% екологічного податку;	2) плата за надання адміністративних послуг;	2) цільові та добровільні внески установ до місцевих фондів охорони довкілля;
3) 5% акцизного податку з реалізації підакцизних товарів;	3) адміністративних послуг;	3) надходження в рамках програм міжнародної технічної допомоги;
4) 100% єдиного податку;	4) збір за паркування;	4) кошти пайової участі у розвитку інфраструктури;
5) 100% податку на прибуток підприємств комунальної власності (новий податок для ОТГ);	5) туристичний збір;	5) кошти від відчуження комунального майна;
6) 100% податку на майно (нерухомість, земля, транспорт).	6) орендна плата за користування майном у комунальній власності;	6) кошти від реалізації безхазяйного майна;
	7) рентні плати за користування надрами;	7) місцеві запозичення.
	8) 50% грошових стягнень за шкоду довкіллю;	
	9) 75% коштів від відшкодування втрат сільськогосподарського і лісогосподарського виробництва, тощо.	

Наразі фінансова спроможність ОТГ опирається на ресурси, що мають внутрішнє походження. Деякі ресурси (інвестиції, благодійна допомога) можуть бути водночас і внутрішніми, і зовнішніми. ОТГ також одержали доступ до інших зовнішніх фінансових ресурсів. Рада об'єднаної територіальної громади має право здійснювати місцеві запозичення до бюджету ОТГ – як внутрішні, так і зовнішні, в тому числі шляхом отримання кредитів (позик) від міжнародних фінансових організацій.

Прикладами бюджетних ресурсів внутрішнього походження є надходження від податків та зборів, продажу та оренди об'єктів комунальної власності. Найвагомим зовнішнім джерелом бюджетних коштів є державний бюджет. Зокрема, до бюджетних надходжень зовнішнього характеру можуть бути віднесені цільові субвенції з державного бюджету, у тому числі в рамках виконання державних або регіональних цільових програм, інвестиційних проектів (програм), чи фінансування проектів ОТГ з Державного фонду регіонального розвитку.

Наступна група ресурсів – інвестиційні. У світовій практиці вироблено багато механізмів розподілу витрат і ризиків впровадження проектів у сфері місцевого соціально-економічного розвитку між публічним і приватним сектором, зокрема державно-приватне партнерство, податкові стимули для приватного сектору, місцеві гарантії тощо [3].

Окремим джерелом фінансування місцевого соціально-економічного розвитку є грантові кошти. Сьогодні в Україні грантові джерела часто мають вирішальне значення для фінансування різноманітних проектів у сфері місцевого розвитку ключовим фактором успіху у реалізації будь-яких ініціатив у сфері місцевого розвитку. Особливої уваги заслуговує міжмуніципальне співробітництво (ММС) та муніципально-приватне партнерство (МПП).

Отже, фінансовий ресурс територіальної громади створюється за рахунок джерел, що його наповнюють. Однак для визначення фінансових можливостей територіальної громади в забезпеченні її соціально-економічного розвитку важливо визначити її реальні і потенційні фінансові можливості для забезпечення реалізації проектів з метою соціально-економічного розвитку ОТГ можуть використовувати різноманітні інструменти фінансування.

Сьогодні органи місцевого самоврядування поступово відходять від притаманної раніше споживацької позиції. Очікування дотацій вони

замінюють активними діями щодо створення ефективного управлінського апарату, спрямовують кошти на розвиток громад, здійснюють аналіз витрачання бюджетних коштів та запобігають випадкам неефективного, нераціонального їх використання.

Література:

1. Tulai O., Petrushenko Y., Glova J., Sydor I., Ponomarenko O. The impact of decentralization on the financial support of regional development. *Investment Management and Financial Innovations*. 2019. Vol. 16, Issue 4. P. 1–15. DOI: [http://dx.doi.org/10.21511/imfi.16\(4\).2019.01](http://dx.doi.org/10.21511/imfi.16(4).2019.01).
2. Буковинський вісник державної служби та місцевого самоврядування, Децентралізація: коротко про головне, за матеріалами USAID/Україна та Асоціації міст України. URL: <http://buk-visnyk.cv.ua/misceve-samovryaduvannya/733/> (дата звернення: 20.10.2019 р.).
3. Ресурсне забезпечення об'єднаної територіальної громади та її маркетинг: навч. посіб. / Г. А. Борщ, В. М. Вакуленко, Н. М. Гринчук, Ю. Ф. Дехтяренко, О. С. Ігнатенко, В. С. Куйбіда, А. Ф. Ткачук, В. В. Юзефович. К., 2017. 107 с.
4. Тулай О. Державні фінанси і сталий людський розвиток: концептуальні домінанти та діалектична єдність : моногр. Тернопіль : ТНЕУ, 2016. 416 с.
5. Тулай О. І. Державні фінанси і суспільні блага: погляд у контексті сталого людського розвитку. *Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2017. Вип. 6 (12), част. 2. С. 103 – 108.
6. Тулай О. І. Ефективність державної бюджетної політики у контексті пріоритетів сталого людського розвитку. *Економічний нобелівський вісник*. 2014. № 1 (7). С. 448 – 455.
7. Krysovatyu A., Desyatnyuk O., Tulai O. Public finances and sustainable development: opportunities and challenges / Соціальні, економіко-правові та фінансові виклики в умовах глобальних трансформацій: моногр. за ред. Л. Гур'янової, В. Цибакової; Братислава–Харків: ВШЕМ–ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. С. 10 – 17.